

POSTANOWIENIE

Dnia 16 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa D. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.
o ustalenie pracy w warunkach szczególnych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 16 maja 2019 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w B.
z dnia 25 stycznia 2018 r., sygn. akt V Pa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. przyznaje radcy prawnemu D. Ż. od Skarbu Państwa -
Sądu Rejonowego w B. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych,
powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem
kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu
w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy w B. oddalił apelację powódki o D. K. od wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 18 września 2017 r. (którym oddalono jej powództwo przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B. o ustalenie pracy w warunkach szczególnych) oraz orzekł o kosztach postępowania.

Powódka reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu zaskarżyła powyższy wyrok skargą kasacyjną w części, tj. w zakresie punktu I, którym

oddalono jej apelację. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie prawa materialnego: art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm. dalej: ustawa o emeryturach i rentach z FUS) w związku z art. 32 tej ustawy w związku z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przez ich niewłaściwe zastosowanie przejawiające się w pominięciu przez Sąd pierwszej i drugiej instancji faktu, że powódka wykonywała pracę w szczególnych warunkach również w okresie, w którym prowadziła własny zakład kuśnierski, tj. w okresie od 20 września 1990 r. do 31 grudnia 1994 r. i od 24 lutego 1998 r. do 23 kwietnia 2004 r., nie zaś jedynie w okresie uznanym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. od 05 marca 1981 r. do 30 września 1990 r., w którym to świadczyła pracę w [...] „P.”. Powódka podniosła również zarzut naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 189 k.p.c., przez jego niewłaściwe zastosowanie przejawiające się w uznaniu przez Sąd drugiej instancji, że powódka nie posiada interesu prawnego w ustaleniu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, podczas gdy faktycznie interes prawny powódki w ustaleniu wykonywania w okresie od 20 września 1990 r. do 31 grudnia 1994 r. i od 05 marca 1981 r. do 30 września 1990 r. pracy w szczególnych warunkach wyraża się w tym, że powódka uzyskałaby prawo do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 32 tej ustawy oraz w związku z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów. Skarżąca wniosła o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w B., ewentualnie wniosła o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Ponadto reprezentujący powódkę pełnomocnik wniosł o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym oświadczając, że koszty te nie zostały pokryte ani w całości ani w części.

Zdaniem skarżącej, skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna wobec rażącego naruszenie przepisów prawa materialnego i procesowego, co doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sądy obu instancji uznając, że brak jest interesu prawnego powódki w zgłoszonym w niniejszej sprawie żądaniu dotyczącym ustalenia wykonywania pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu 189 k.p.c. pominęły, że organ rentowy uwzględnił świadczenie pracy w warunkach szczególnych w okresie zatrudnienia w [...] „P.”, a nie uwzględnił okresu prowadzenia przez powódkę własnej działalności przy garbowaniu i wykańczaniu skór. Przepisy ustawy nie mogą różnicować sytuacji prawnej podmiotów wykonujących te same prace jedynie z uwagi na fakt innej formy zatrudnienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego

oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że chybiona jest teza o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Odwołując się do judykatury Sądy obu instancji trafnie skonstatowały, że skoro kwalifikacja określonej pracy, jako wykonywanej w szczególnych warunkach, dla celów emerytalno-rentowych może być dokonywana wyłącznie w postępowaniu przed organem rentowym w sprawie o przyznanie świadczeń z ubezpieczeń społecznych a w dalszej kolejności w postępowaniu sądowym wywołanym wniesieniem odwołania od decyzji organu rentowego, to pracownik wytaczający w tej materii przed sądem pracy powództwo o ustalenie nie wykazuje w ogóle interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c., niezależnie od tego, przeciwko komu (pracodawcy, czy organowi rentowemu) skierował pozew (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 r., I PK 108/11, LEX nr 1215409; por. też uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 1987 r., III PZP 19/87, OSNC 1988 nr 10, poz. 132 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 1994 r., I PZP 45/94, OSNP 1995 nr 6, poz. 74).

Powódka zmierza w istocie, z ominięciem przepisów regulujących postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, do uzyskania środka dowodowego potwierdzającego fakt wykonywania pracy w szczególnych warunkach dla potrzeb postępowania o ustalenie prawa do świadczeń emerytalno-rentowych. Nie ma jednak interesu prawnego w wytoczeniu takiego powództwa. Brak interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach wynika z tego, że organ rentowy samodzielnie ustala okresy przebyte w ubezpieczeniu i inne przesłanki warunkujące nabycie prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, bowiem

całokształt postępowania dotyczącego nabycia prawa do świadczenia z tytułu ubezpieczenia społecznego należy do tego organu zgodnie z art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., I UK 245/04, OSNP 2006 nr 3-4, poz. 57). Ewentualna decyzja odmawiająca ubezpieczonemu prawa do świadczenia emerytalnego (na przykład z powodu nieuwzględnienia okresów jego zatrudnienia jako pracy w szczególnych warunkach) podlega weryfikacji w postępowaniu odwoławczym przed sądem powszechnym (sądem ubezpieczeń społecznych).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej w postępowaniu kasacyjnym orzeczono na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 18).